

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Łowiczu oddalił powództwa R. P. (1), Ł. Z. (1), R. P. (2) przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. o zadośćuczynienie i odszkodowanie. U podstaw rozstrzygnięcia znalazły się ustalenia, że powodowie są osadzeni w Zakładzie Karnym w Ł.. R. P. (2) potrącono na zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych kwote 1.578,11 zł z kwoty wypłaconej tytułem uwzględnienia skargi na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Ponadto, powód został przeniesiony dla celi dla niepalących, w której już uprzednio byli osadzeni pozostali powodowie – Ł. Z. (1) i R. P. (1). Sąd ustalił także, że przeniesienie było podyktowane ustną deklaracją R. P. (2), że od 4 maja 2017 jest osobą niepalącą (wyrok wraz z uzasadnieniem k. 200 - 208)

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód R. P. (1). Zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo co do niego. Zarzucił wadliwą ocenę materiału dowodowego poprzez oparcie się o treść zeznań tylko jednego świadka – P. Z., w sytuacji gdy pozostali przesłuchani w sprawie świadkowie zeznawali odmiennie, przy wadliwej interpretacji zeznań świadka B. K.. Nadto wadliwie sąd nie przesłuchał w sprawie R. P. (2) w charakterze świadka a także pominął przesłanie Ł. Z. (2). W zakresie drugiego ze swoich żądań podniósł, iż pozwany wadliwie nie zastosował art. 831 § 1 punkt 2 w związku z art. 1083 § 1 K.p.c. poprzez potrącenie z kwoty 2.000 zł, należnej od Sądu Rejonowego w Żyrardowie, co sąd orzekający niezasadnie zaakceptował, nadto bezzasadnie oddalono wniosek o przesłuchanie świadka A. R., a także nie wziął pod uwagę, że w sytuacji wpływu kwoty przyznanej na podstawie ETPCz pozwany zapowiedział zwolnienie jej od potrącenia (apelacja k. 245 – 249).

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powoda R. P. (1) okazała się niezasadna i dlatego też podlegała oddaleniu, choć na wstępie wskazać trzeba na jej wysoki poziom merytoryczny. Zarzuty apelacji zostały jasno przedstawione i szczegółowo umotywowane.

Analizę zarzutów apelacyjnych sąd odwoławczy rozpocznie od tych związanych z oddaleniem żądania zapłaty z tytułu potrącenia kwoty na zobowiązania alimentacyjne powoda. Wbrew zapatrywaniu powoda oraz ponad uzasadnienie orzeczenia sądu pierwszej instancji należy wskazać, że przepis art. 831 § 1 punkt 2 K.p.c. nie miał zastosowania w sytuacji powoda. Wskazana norma stanowi iż nie podlegają egzekucji sumy przyznane przez Skarb Państwa na specjalne cele (w szczególności stypendia, wsparcia), chyba że wierzytelność egzekwowana powstała w związku z urzeczywistnieniem tych celów albo z tytułu obowiązku alimentacyjnego. Jak wynika z samej treści tego przepisu, po pierwsze nie ma on zastosowania do wierzytelności, które powstały z tytułu obowiązku alimentacyjnego (jak wierzytelność egzekwowana od powoda), po drugie – i co ważniejsze – wskazane ograniczenie egzekucji ma zastosowanie tylko do sum przyznanych przez Skarb Państwa na specjalne cele; kwota zaś przyznana powodowi po rozpoznaniu jego skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki nie spełnia tego kryterium. Przysługiwała wprawdzie od Skarbu Państwa, ale prawo w żaden sposób nie określa celu, na który została przyznana. Kwotą tą mógłby powód swobodnie dysponować; mogła zatem być skutecznie zajęta w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko powodowi. Nie sposób zatem dopatrzeć się żadnej nieprawidłowości po stronie pozwanego, który z kwoty otrzymanej przez powoda dokonał potrąceń, a tym samym powództwo w tym zakresie, jako niezasadne, słusznie zostało przez sąd pierwszej instancji oddalone. Rozbieżności w stanowisku pozwanego co do różnych kwot należnych powodowi mogą wynikać z treści art. 831 § 1 punkt 8 K.p.c., który zwalnia od egzekucji sumy przyznane orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jeżeli egzekwowana wierzytelność przysługuje Skarbowi Państwa. Istnieje zatem szczególna norma przewidująca zwolnienie od zajęcia kwot przyznanych orzeczeniem ETPCz i zapewne dlatego pozwany zapewnił powoda, iż z kwoty tej nie zrealizuje potrąceń. Warto jednak wskazać, że przewidziane w art. 831 § 1 punkt 8 K.p.c. ograniczenie egzekucji znajduje zastosowanie tylko w sprawach, w których wierzytelność przysługuje Skarbowi Państwa, co stawia pod znakiem zapytania ograniczenie potrącenia z tej kwoty w przypadku, gdy od powoda egzekwowane są należności alimentacyjne. Takie brzmienie znajduje zresztą uzasadnienie w celu przepisu, którym jest ochrona środków uzyskanych z

naruszeniem praw człowieka przez państwo – przed zabranie tych środków przez to samo państwo, które wyrządziło szkodę podlegającą naprawieniu przez ETPCz. Nie ma już faktycznych podstaw – i przepis nie przewiduje ochrony – przed zabranie tych środków przez inne podmioty, którym otrzymujący środki z ETPCz jest winien pieniądze, a zwłaszcza przez uprawnione do alimentów dzieci.

Z powyżej przytoczonych powodów działania pozwanego polegające na przekazaniu komornikowi kwot uzyskanych przez powoda z wypłaconej mu kwoty 2.000 zł nie były bezprawne, jako znajdujące oparcie w wyraźnych przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Nie miało w tej sprawie zastosowania z przyczyn już omówionych ograniczenie egzekucji z art. 831 § 1 punkt 2 K.p.c., brak też innych przepisów zwalniających od egzekucji świadczenie otrzymane przez powoda. Wysunięte w toku procesu przez powoda roszczenia z tego tytułu słusznie zatem zostały oddalone. Słusznie też sąd pierwszej instancji nie podzielił poglądu powoda o konieczności przesłuchania świadka będącego księgową pozwanego. Skoro bowiem wskazano normę prawną uprawniającą pozwanego do określonych w pozwie zachowań, to przesłuchanie tej osoby było bez żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd odwoławczy podzielił też pogląd sądu pierwszej instancji o zasadności oddalenia żądania zadośćuczynienia z tytułu narażenia powoda na działanie dymu tytoniowego. Trzeba wskazać, że w sprawie prezentowane były dwie wersje wydarzeń – jedna przedstawiona przez świadków zgłoszonych przez powoda, druga zaś przez stronę pozwaną. O ile spostrzeżenie powoda co do tego, że większość przesłuchanych w sprawie świadków potwierdziła jego wersję wydarzeń, jest oczywiście trafne, to nie przesądza jeszcze tym samym zasadności powództwa. Zgodnie z art. 233 § 1 K.p.c. sąd ocenia wiarygodność świadków i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Rolą sądu odwoławczego jest natomiast czuwać, aby ocena dowodów dokonana przez sąd pierwszej instancji nie nosiła znamion dowolności i miała charakter spójny i logiczny. Sama ilość świadków potwierdzających pewną tezę nie czyni ją tym samym bardziej wiarygodną niż tezy przeciwnej. W każdym przypadku bowiem ocenia się nie tylko ilość, ale przede wszystkim treść zaprezentowanych sądowi dowodów. Sąd pierwszej instancji ocenił jako bardziej wiarygodną wersję przedstawioną przez stronę pozwaną, zgodnie z którą przeniesienie palącego powoda do celi dla niepalących nastąpiło na skutek podania przez niego administracji, że przestał być osobą palącą. W ocenie sądu okręgowego materiał sprawy nie pozwala takiej wersji sfalsyfikować, gdyż znajduje potwierdzenie nie tylko w zeznaniach jednego świadka – wychowawcy, ale też w dokumentach sprawy, zawierających historyczne deklaracje osadzonych w pozwanym zakładzie karnym, w tym stron tej sprawy, z których wynika, że powszechną praktyką jest częsta zmiana deklaracji co do tego, czy jest się osobą palącą, czy też nie jest. Tak przeprowadzone rozumowanie sądu pierwszej instancji nie ujawnia sprzeczności ani też wad tego rodzaju, które pozwalałyby je odrzucić jako sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego. Przyjęcie zaś tego poglądu prowadzi w konsekwencji do oddalenia powództwa jako niezasadnego, gdyż fakt używania tytoniu przez osobę, która deklaruje się jako niepaląca i z tego powodu została przeniesiona do celi niepalących nie pociąga za sobą w sposób automatyczny przyjęcia odpowiedzialności pozwanego. Nie można też zarzucić sądowi pierwszej instancji naruszenia przepisów postępowania w zakresie zaniechania przesłuchania osób wskazanych w apelacji przez powoda. Odnośnie Ł. Z. (1), to należy wskazać, że dowód z przesłuchania tego świadka ten nie został sądowi zgłoszony w sposób umożliwiający jego przeprowadzenie. We wniosku dowodowym brak było bowiem adresu świadka – podano tylko miejscowość jego zamieszkiwania. Brak wskazania adresu świadka jest brakiem wniosku dowodowego o takim charakterze, który uniemożliwia skuteczne przeprowadzenie dowodu. R. P. (2) z kolei nie mógł być w tej sprawie przesłuchany w charakterze świadka, ponieważ był powodem w sprawie – w jego przypadku możliwy był do przeprowadzenia dowód z przesłuchania strony. Powód R. P. (2) nie stawiał się jednak na terminy rozpraw.

Z powyższych przyczyn orzeczono o oddaleniu apelacji, działając w tym zakresie na podstawie art. 385 K.p.c.

Ponieważ pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew ani nie stawiał się na termin rozprawy odwoławczej, sąd nie orzekał o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.